

Sygn. akt II CSK 424/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Janiszewska

SSN Joanna Misztal-Konecka

Protokolant Agnieszka Łuniewska

w sprawie z powództwa M. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Powiatowemu Inspektoratowi Weterynarii w G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie

w Izbie Cywilnej w dniu 3 lipca 2019 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 13 marca 2018 r., sygn. akt V Ca (...),

**uchyła zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje
Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 13 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w G. w sprawie o zapłatę, z powództwa M. K. przeciwko Skarbowi Państwa – Powiatowemu Inspektorowi Weterynarii w G., na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 8 listopada 2017 r., oddalił apelację.

Podstawą rozstrzygnięć Sądów obu instancji były następujące okoliczności faktyczne.

M. K. prowadził wyspecjalizowane gospodarstwo rolne w L., zajmując się hodowlą indyków, współpracując od 10 lat z firmą H. GmbH z siedzibą w Niemczech. W dniu 1 stycznia 2015 r. powód zawarł umowę kontraktacji z wyżej wskazaną Firmą na okres trzech lat, której przedmiotem była produkcja i dostawa żywca indyczego. Integralną część tej umowy stanowił załącznik z dnia 31 sierpnia 2016 r., zgodnie z którym cena żywca indora wynosiła 1,422 euro za kg.

W dniu 5 stycznia 2017 r., w okresie procesu hodowlanego indyków, w gospodarstwie powoda, z uwagi na potrzebę zwalczania choroby zakaźnej - ptasiej grypy, (...) wojewódzki lekarz weterynarii wydał decyzję nakazującą wybicie stada tych ptaków. Dnia 7 stycznia 2017 r. dokonano pierwszego szacowania zabitych zwierząt, a z czynności tej sporządzono protokół. Przy szacowaniu uwzględniono masę zwierzęcia 2,80 kg oraz cenę za kg 3,1439 zł. Przyjęte do szacowania ceny były cenami netto. Przyjęto je w oparciu o dane z Rynku mięsa drobiowego nr 01/2017 z dnia 5 stycznia 2017. Trzy kwoty oszacowania wyliczono na 180.195,77 zł każda, w związku z czym średnia wartość szacowania była na tym samym poziomie. Powód nie zgłosił zastrzeżeń do oszacowanej wartości odszkodowania i podpisał protokół. Dnia 10 stycznia 2017 r. dokonano ponownego szacowania zabitych ptaków, przy czym z czynności tej również sporządzono protokół. W procesie szacowania brało udział trzech rzeczoznawców. Dwaj spośród biorących udział w tej czynności rzeczoznawców, powołanych przez Gminę, przyjęło do szacowania kwotę 6,2235 zł za kg tj. cenę wynikającą z umowy kontraktacji przeliczoną na złote po średnim kursie NBP z dnia 5 stycznia 2017 r., to jest 1 euro = 4,3766 zł. Trzeci rzeczoznawca przyjął średnią cenę polską 4,93 zł za 1 kg, w oparciu o dane ze Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji

Rynkowej Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 52/16 z dnia 5 stycznia 2017 r. Przyjęte do szacowania ceny były cenami netto. Powód nie zgłosił zastrzeżeń do oszacowanej wartości odszkodowania i podpisał protokół.

Decyzją nr (...)/2017 z dnia 10 lutego 2017 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii w G., na podstawie art. 49 ustawy z dnia 11.03.2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt przyznał powodowi odszkodowanie ze środków Skarbu Państwa w wysokości 1.351.824,42 zł za stada indyków, wybitych z nakazu Inspekcji Weterynaryjnej w wyniku działań podjętych w ramach zwalczania ptasiej grypy na podstawie decyzji z dnia 5 stycznia 2017 r. Powód zakwestionował wysokość przyznanego odszkodowania. W konsekwencji doszło do sporu pomiędzy stronami, którego istota sprowadzała się do kwestii ustalenia, czy przyznane powodowi odszkodowanie odpowiadało wartości rynkowej stada indyków objętych umową kontraktacji z dnia 1 stycznia 2015 r., czy też zostało ono zaniżone. W pozwie, M. K. domagał się od Skarbu Państwa - Powiatowego Lekarza Weterynarii w G. zasądzenia kwoty 100.626,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Skarb Państwa, w odpowiedzi na pozew, wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2017 r., Sąd Rejonowy w G. oddalił powództwo w całości, jako bezzasadne. Sąd I instancji przyjął, że przy ustalaniu odszkodowania na podst. art. 49 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt zastosowanie znajdują kryteria zobiektywizowane wskazane w obowiązujących przepisach, w tym przypadku w § 6 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie rzeczoznawców wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do przeprowadzenia szacowania (Dz. U. z dnia 2 września 2009 r.) oraz w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie zbieranych danych rynkowych. W ocenie Sądu Rejonowego, w świetle powyższych przepisów i przedstawionej argumentacji co do charakteru odszkodowania, pozwany w sposób prawidłowy oszacował wysokość odszkodowania, czyli wartość rynkową zabitych zwierząt. Odszkodowanie zostało obliczone przez pozwanego w sposób zgodny z prawem. Zdaniem Sądu Rejonowego, powód i tak uzyskał wyższą cenę za indyki, niż mógłby uzyskać, gdyby również dwóch z trzech rzeczoznawców przy szacowaniu zwierząt kierowało się ceną rynkową polską. Przyznając zaś

odszkodowanie powodowi, wzięto pod uwagę cenę uśrednioną z cen wskazanych przez trzech rzeczoznawców, a zatem korzystniej dla powoda, aniżeli gdyby ustalono cenę, jak rzeczoznawca pozwanego, to jest według ceny rynkowej z rynku lokalnego.

Od wyroku Sądu I instancji apelację wywiódł M. K., zaskarżając rozstrzygnięcie tego Sądu w całości. W apelacji zarzucił naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 k.p.c. poprzez sprzeczność istotnych ustaleń sądu I instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz naruszenie granicy swobodnej oceny dowodów poprzez pominięcie, że wartość rynkowa indyków powoda, powinna być ustalona w oparciu o ceny drobiu na rynku niemieckim, gdyż powód piskłęta zakupił w Niemczech, tam również kupował paszę i usługi weterynaryjne, a w Niemczech miał też sprzedawać drób oraz naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP; art. 49 ust.: 1, 2, 3 i 8 ustawy z dnia 11.03.2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz § 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie rzeczoznawców wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do przeprowadzenia szacowania poprzez oddalenie powództwa, w sytuacji, gdy przyznane powodowi odszkodowanie było zaniżone o kwotę 100.626,40 zł. We wnioskach powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenia od pozwanego kwoty 100.626,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Pozwany Skarb Państwa wnosił o oddalenie apelacji w całości, twierdząc, że odszkodowanie wypłacono zgodnie z protokołem szacowania szkody, zaś w toku niniejszego postępowania nie wykazano, aby ustalenie powyższe było nieprawidłowe.

Wyrokiem z dnia 13 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił apelację powoda, jako bezzasadną. W pierwszej kolejności Sąd II instancji zaaprobował ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i uczynił je faktyczną podstawą

rozstrzygnięcia w sprawie. Odnośnie do zarzutu naruszenia art. 49 ust. 1, 2, 3 i 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz § 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2009 r., to Sąd Okręgowy nie znalazł uzasadnionych podstaw dla zakwestionowania stanowiska Sądu I instancji. Nie znalazł też podstaw dla przyjęcia, zgodnie z żądaniem powoda, że wysokość odszkodowania powinna być ustalona w całości w oparciu o ceny przyjęte przez dwóch szacujących bądź z rynku niemieckiego albo według cen wynikających z przedstawionej umowy kontraktacji z dnia 1 stycznia 2015 roku. W istocie bowiem powód domagał się, aby odszkodowaniem zrekompensować mu rzeczywistą szkodę, jaką poniósł przez to, że z powodu konieczności wybicia ptaków nie mógł sprzedać żywca indyczego na rynku niemieckim, zgodnie z zawartą umową kontraktacji. Obowiązujące zaś przepisy art. 49 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wskazujące na odpowiedzialność Skarbu Państwa, określiły konkretnie, według jakich wartości następuje wypłata odszkodowania, wskazując nie na potrzebę wyliczenia każdorazowo, jaką szkodę ponosi faktycznie konkretny każdy hodowca, ale określając, że odszkodowanie przysługuje w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia, a przy tym na podstawie średniej z trzech kwot szacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz dwóch rzeczoznawców wyznaczonych przez tego lekarza z prowadzonej listy rzeczoznawców. W efekcie Sąd Okręgowy podzielił szczegółową argumentację Sądu I instancji co do tego, że cena uzyskana na podstawie opublikowanych z mocy regulacji ustawowej danych rynkowych musi być uznana za cenę rynkową, określając rynkową wartość zwierzęcia. Gromadzone dane pochodzą bowiem od przedsiębiorców zajmujących się skupem drobiu rzeźnego i jego ubojem w znacznych rozmiarach. Wartość szacunku dokonana przez powiatowego lekarza weterynarii, jako trzecią osobę szacującą, na podstawie opublikowanych danych rynkowych, nie mogła być, zdaniem Sądu II instancji, uznana za nieodpowiadającą kryteriom wartości rynkowej. Sąd Okręgowy nie znalazł też podstaw do uwzględnienia apelacji powoda z powodu wskazanych w niej zarzutów naruszenia przepisów art. 2, 32 i 21 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i art. 5 k.c., a nadto nie podzielił zarzutu naruszenia art. 102 k.p.c.

Powód zaskarżył skargą kasacyjną wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 13 marca 2018 r. w całości. Skargę kasacyjną oparł na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), to jest: art. 49 ust. 1, 2, 3 i 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz § 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2009 r., w sprawie rzeczoznawców wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do przeprowadzenia szacowania, poprzez oddalenie powództwa, w sytuacji gdy przyznane powodowi odszkodowanie miało być zaniżone o kwotę 100.626,40 zł oraz art. 2, art. 21 ust. 1 i 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 5 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie.

We wnioskach skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenia co do istoty sprawy poprzez zmianę tego wyroku w całości i zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w G. na rzecz skarżącego kwoty 100.626,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w G. w całości i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę, Skarb Państwa – Powiatowy Inspektor Weterynarii w G. wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlega uwzględnieniu z powodu częściowo uzasadnionych podstaw skargi kasacyjnej.

Na wstępie wskazać należy, że bezzasadny jest zarzut skargi kasacyjnej naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 2, art. 21 ust. 1 i 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 5 k.c. w sposób wskazany w skardze, to jest przez naruszenie zasady równego traktowania. Skarżący upatruje uchybienia Sądu Okręgowego przez pominięcie okoliczności, że w przypadku innych, niż powód, hodowców drobiu w czasie szacowania należących do nich ptaków, zabitych z nakazu pozwanego w wyniku działań podjętych w ramach zwalczania ptasiej grypy, jako podstawę kalkulacji wartości zwierząt wszystkie osoby dokonujące wyceny, w tym lekarz weterynarii – przedstawiciel pozwanego, przyjęli ceny

wynikające z umów kontraktacji. W tej sytuacji pozwany wobec innych hodowców zastosował korzystniejszą metodę ustalenia wartości drobiu, której bezzasadnie odmawia zastosowania wobec powoda. Tak sformułowany zarzut nie stanowi o naruszeniu wskazanych przepisów Konstytucji w związku z art. 5 k.c. Konstytucyjna zasada równości wobec prawa, wynikająca z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, a będąca przepisem szczególnym wobec wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasady sprawiedliwości społecznej, uzupełniona przez wynikający z art. 32 ust. 2 Konstytucji RP zakaz dyskryminacji, polega na tym, że wszyscy adresaci norm prawnych, charakteryzujący się daną cechą istotną (relewaną) w równym stopniu, mają być traktowani równo, a więc według jednakowej miary, bez różnicowań zarówno dyskryminujących jak i faworyzujących (zobacz np. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 października 1998 r., K 7/98; z dnia 17 maja 1999 r., P 6/98, z dnia 28 maja 2002 r., P 10/01; z dnia 15 lipca 2010 r., K 63/07; z dnia 21 stycznia 2014 r., SK 5/12, pkt III.3.6.2; z dnia 11 grudnia 2018 r., P 133/15). Konstytucyjna zasada równości znajduje zastosowanie tak w sferze stanowienia jak i stosowania prawa. Przestrzeganie zasady równości w pierwszej sferze oznacza obowiązek ustawodawcy takiego konstruowania norm prawnych generalnych i abstrakcyjnych, które w taki sam sposób kształtują sytuację podmiotów znajdujących się w podobnej sytuacji prawnej. Poszanowanie zasady równości w sferze drugiej następuje przez równe traktowanie przez władze publiczne w indywidualnych przypadkach podmiotów uznanych przez ustawodawcę za posiadających tę samą cechę relewaną (np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 marca 1998 r., K 24/97; z dnia 15 lipca 2010 r., K 63/07; wyrok NSA z dnia 6 grudnia 2016 r., II FSK 2988/16). W świetle powyższych rozważań uznać należy, że w rozpoznawanej sprawie nie doszło do naruszenia konstytucyjnej zasady równości. Wydając decyzję nr (...)/2017 z dnia 10 lutego 2017 r. przyznającą powodowi, na podstawie art. 49 ustawy z dnia 11.03.2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, odszkodowanie ze środków Skarbu Państwa, Powiatowy Lekarz Weterynarii w G. zastosował taką samą pod względem formalnym, co wobec innych producentów, metodę szacowania wartości rynkowej zwierząt, wynikającą z art. 49 ustęp 3 powołanej ustawy oraz z przepisów wykonawczych. Tę metodę, która sama w sobie nie nosiła

cech dyskryminacji w stosowaniu przepisów prawa, zasadnie zaakceptowały Sądy obu instancji. Inną natomiast kwestią, mającą wpływ na rozstrzygnięcie, jest kontrola przez Sądy obu instancji przesłanek materialnych prowadzących do określenia wartości rynkowej zwierzęcia. Zgodnie z art. 49 ust. 8 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, decyzja w sprawie odszkodowania wydana przez powiatowego lekarza weterynarii jest ostateczna. Posiadacz zwierzęcia niezadowolony z tej decyzji może, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, wnieść powództwo do sądu rejonowego. Poddanie kontroli sądu powszechnego prawidłowości i zasadności decyzji wydanej przez powiatowego lekarza weterynarii na podstawie art. 49 ustęp 3 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oznacza, że kontrola ta powinna mieć wymiar merytoryczny, a nie tylko formalny. Oznacza to w konsekwencji, że sąd powszechny, oceniając decyzję powiatowego lekarza weterynarii, nie może ograniczyć się do zbadania jedynie, czy decyzja ta odpowiada prawu pod względem formalnym, to jest, czy zachowane zostały warunki formalne oszacowania, czy średnia rynkowa, o jakiej mowa w art. 49 ust. 2 powołanej ustawy ustalona została w oparciu o trzy kwoty oszacowania wskazane przez prawidłowo powołanych rzeczoznawców. Kontrola sądu powinna dotyczyć również materialnych aspektów decyzji powiatowego lekarza weterynarii i oceny, czy kwoty oszacowania przyjęte przez rzeczoznawców, o jakich mowa w art. 49 ustęp 3 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt rzeczywiście odpowiadają wartości rynkowej zabitych zwierząt. Gdyby celem ustawodawcy było poddanie decyzji powiatowego lekarza weterynarii wyłącznie kontroli formalnej, to zachowany byłby w całej procedurze odszkodowawczej tryb administracyjny. Przedstawiona kontrola merytoryczna nie została przeprowadzona przez Sąd Okręgowy. W tej kwestii Sądy obu instancji oparły się na treści § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie rzeczoznawców wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do przeprowadzenia oszacowania oraz na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie badań rynkowych, wydanego na podstawie delegacji ustawowej wynikającej z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 30 marca 2001 r. o rolniczych badaniach rynkowych,

przyjmując, że cena rynkowa w rozumieniu § 6 ust. 2 rozporządzenia z dnia 30 lipca 2009 r. to cena ustalona na podstawie przepisów rozporządzenia z dnia 22 lipca 2011 r.

Wskazać zatem należy, że zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 5 powołanego rozporządzenia z dnia 30 lipca 2009 r., wartość rynkową zwierzęcia podlegającego szacowaniu ustala się, uwzględniając m.in. aktualną cenę rynkową zwierzęcia w dniu szacowania oraz informacje określone w przepisach w sprawie zbierania danych rynkowych. Użycie przez ustawodawcę spójnika „oraz” oznacza, że informacje określone w przepisach w sprawie zbierania badań rynkowych są innym elementem w procesie szacowania niż cena rynkowa zwierzęcia. Ustawodawca w art. 49 ust. 2 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt określił wysokość odszkodowania na poziomie wartości rynkowej zwierzęcia, zaś cena rynkowa jest istotnym elementem tej wartości, co nie oznacza, że jest to cena ściśle określona na podstawie rozporządzenia z 22 lipca 2011 r. Dalej wskazać należy, że zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy o rolniczych badaniach rynkowych, dane rynkowe to informacje o poziomie cen i wielkości obrotu artykułami rolno-spożywczymi niezależnie od miejsca jego prowadzenia, związanych z przedsiębiorcą. Dane rynkowe, jakie zbierane są w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie zbieranych danych rynkowych dotyczą, w przypadku drobiu, danych w zakresie poziomu skupu i sprzedaży (§ 2 ust. 1 lit. a oraz c w zw. z ust. 2 pkt 2) i wielkości obrotu (§ 2 pkt 2 w zw. z ust. 2 pkt 2). Cena skupu stanowi średnią cenę netto płaconą producentowi przez przedsiębiorcę w okresie zbierania danych rynkowych, wyrażoną w złotych za tonę drobiu rzeźnego (§ 3 pkt 2 lit. a). Cena sprzedaży stanowi średnią cenę netto otrzymaną przez producenta w okresie zbierania danych rynkowych, wyrażoną w złotych za tonę produktów drobiarskich (§ 5 pkt 1 lit c). Wielkość obrotu stanowi, w odniesieniu do rynku drobiu, liczba ton zakupionego drobiu rzeźnego – w przypadku ustalania ceny skupu albo liczba ton sprzedanych produktów drobiarskich – w przypadku ustalania ceny sprzedaży (§ 11 pkt 6 lit. a oraz b). W § 12 pkt 10 wskazano natomiast, że dane rynkowe w odniesieniu do rynków drobiu przekazują przedsiębiorcy, którzy skupują drób rzeźny i dokonują jego uboju na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz

w ostatnim roku kalendarzowym poddali ubojowi powyżej 100 000 sztuk brojlerów kurzych lub 20 000 sztuk brojlerów indyckich. Paragraf 13 określa okresy, za które są zbierane dane rynkowe i w jaki sposób są one przekazywane.

W oparciu o powyższe wskazać należy, że w żadnym z powołanych przepisów nie zdefiniowano rynku, w oparciu o który ma być ustalona cena zwierzęcia, o jakiej mowa w § 6 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia z dnia 30 lipca 2009 r. Definicji tego rynku nie sformułował również Sąd Okręgowy i nie wskazał, w jaki konkretnie sposób ustalił wartość zwierząt, o jakiej mowa w art. 49 ust. 2 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Dla oceny natomiast prawidłowości metodologii szacowania rzeczoznawców, w oparciu o którą wydana została kwestionowana decyzja, niezbędna jest kontrola, czy przyjęte przez nich metody szacowania odpowiadają wartości rynkowej ubitego stada. Niewątpliwie najistotniejsze w tym zakresie będą informacje o cenach rynkowych ustalone na podstawie przepisów o rolniczych badaniach rynkowych, jednak Sąd powinien w tym zakresie skupić się na rynku lokalnym i uwzględnić jego specyfikę. Sąd Najwyższy nie podziela poglądu wyrażonego przez skarżącego, że wartość rynkowa zabitego drobiu powinna zostać ustalona w oparciu o ceny przewidziane w umowie kontraktacji. W tym zakresie w pełni prawidłowe jest stanowisko Sądu Okręgowego, że odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 49 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, jest odpowiedzialnością szczególną, nie obejmującą pełnego odszkodowania, o jakim mowa w art. 361 § 2 k.c. Zasadne jest również stanowisko Sądu drugiej instancji, że odpowiedzialność ta zbliżona jest do odpowiedzialności ponoszonej na podstawie art. 46 ust. 1 oraz art. 49 – 50 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – prawo łowieckie. W jednym i w drugim przypadku brak jest podmiotu bezpośredniego odpowiedzialnego za powstanie szkody (rozprzestrzenianie się choroby zakaźnej - brak możliwości bezpośredniej pieczy nad zwierzyną wolną), a szkoda ta powstaje najczęściej na skutek przypadkowego splotu okoliczności, jest to więc odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, a nawet nie za własne czyny. W przypadku odpowiedzialności, przy tym, Skarbu Państwa na podstawie art. 49 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt dochodzi aspekt celu zabicia zwierząt – to jest interes

społeczny w postaci ochrony zdrowia i życia. Dlatego też na aprobatę zasługują poglądy judykatury wskazujące, że taka odpowiedzialność Skarbu Państwa opiera się na przepisach szczególnych w stosunku do przepisów Kodeksu cywilnego (przede wszystkim art. 361 § 2 k.c.), oraz że należne odszkodowanie odpowiadające cenie rynkowej nie obejmuje ceny uzgadnianej indywidualnie w umowach przez rolnika czy producenta (porównaj wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2008 r., V CSK 310/08; z dnia 11 września 2013 r., III CZP 41/13; oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2001 r., III CZP 57/01, OSNC 2002, Nr 5, poz. 57 oraz z dnia 7 grudnia 2007 r., III CZP 120/07, OSNC 2008, Nr 12, poz. 136).

Sąd Najwyższy rozpoznający sprawę niniejszą nie podziela także poglądu skarżącego, że skoro hodowca drobiu zakupił pisklęta w innym kraju Unii Europejskiej, tam również kupował paszę i usługi weterynaryjne oraz miał tam również sprzedać zakontraktowany drób, to wartość rynkowa zabitych zwierząt powinna być ustalona w oparciu o ceny rynkowe drobiu na tym właśnie rynku Unii Europejskiej. Jak to już wyżej wskazano, powołane przez Sąd Okręgowy przepisy nie zawierają definicji legalnej rynku, w oparciu o który ma być ustalona cena zwierzęcia, o jakiej mowa w § 6 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia z dnia 30 lipca 2009 r. Zważyć jednak należy, że odpowiedzialność Skarbu Państwa w tym przypadku ogranicza się do terytorium Polski, gdyż to na tym terytorium mogą mieć wyłącznie zastosowanie rygorystyczne decyzje o wybiciu stada wynikające z ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Niewątpliwie zatem ustawodawcy chodziło w art. 49 ust. 2 tej ustawy o rynek krajowy, a nie zagraniczny. Ponadto, odesłanie zawarte w § 6 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia z dnia 30 lipca 2009 r. do informacji określonych w przepisach w sprawie zbierania danych rynkowych wskazuje, że chodziło o dane zbierane na terytorium Polski, gdyż to do tego terytorium odnoszą się zasady zbierania informacji o poziomie cen i wielkości obrotu artykułami rolno-spożywczymi wynikające z przepisów rozporządzenia z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie badań rynkowych. Dodatkowo wskazać należy, że określenie ceny rynkowej zwierząt według cen obowiązujących na rynku, na który miała być przeznaczona produkcja indyków, bezpośrednio nawiązuje do indywidualnych postanowień umowy kontraktacji, co – jak już uprzednio

podniesiono – jest wykluczone. Przyjmując pogląd powoda, należałoby uznać, że w każdym wypadku zaistnienia odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie art. 49 ust. 2 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (niezależnie od tego, czy rolnika bądź producenta wiąże umowa kontraktacji) cena rynkowa dotyczy rynku Unii Europejskiej bądź nawet rynku ogólnoeuropejskiego, a to częstokroć prowadziłoby do niemożliwości określenia tej ceny. Na wielu rynkach poszczególnych krajów nie występują bowiem tożsame produkty, a uzyskanie danych o cenach produktów tożsamych (ustalonych jako średnie dla danego Państwa) byłoby znacznie utrudnione bądź niemożliwe. Z tych względów, zdaniem Sądu Najwyższego, pojęcie rynku ogranicza się do tego rynku, na którym rolnik produkuje, natomiast nie obejmuje tego rynku, dla którego produkcja jest przeznaczona, bądź na którym się zaopatruje. Ten drugi rynek bowiem jest wynikiem indywidualnych postanowień umów i wiąże się albo z kosztami poniesionym na prowadzenie produkcji albo z utraconymi korzyściami. Okoliczność jednakże, że powód prowadzi hodowlę w regionie, w którym wielu producentów ma zawarte umowy kontraktacji na terenie Niemiec może przekładać się na cenę rynkową w tym regionie, a w konsekwencji na wartość rynkową zwierząt. Zdaniem Sądu Najwyższego, określenie rynku, o jakim mowa w art. 49 ust. 2 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, powinno skupiać się właśnie na rynku lokalnym, a nie krajowym. Na rynku krajowym mogą bowiem zachodzić znaczne różnice w cenach drobiu pomiędzy makroregionami czy regionami, co wynika chociażby z danych zawartych w zintegrowanym systemie rolniczej informacji rynkowej. Okoliczności tej jednak Sąd Okręgowy nie wyjaśnił i nie dokonał merytorycznej oceny oszacowania zwierząt powoda. O tym, że taka kontrola jest niezbędna, oraz że cena rynkowa na rynku lokalnym producenta mogła zostać określona wadliwie, świadczy fakt, że wyniki szacowania szkód różnią się, jak wskazuje powód i co wynika z materiału dowodowego, u poszczególnych rolników w sposób istotny. Z materiału dowodowego nie wynika natomiast, aby było to usprawiedliwione różnicującymi te ceny okolicznościami.

Zaniechanie przeprowadzenia przez Sąd Okręgowy merytorycznej kontroli oszacowania zwierząt powoda doprowadziło w konsekwencji do uznania za

uzasadniony zarzut naruszenia art. 49 ust. 1, 2, 3 i 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Z przytoczonych względów na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., wobec zasadności części podstaw kasacyjnych, orzeczono jak w sentencji.

aj